

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ.

Γράφει ο Ιωάννης Ασλανίδης

Το 324 μ.Χ. συγκρούεται ο Κωνσταντίνος με τον Λικίνο στην Χρυσούπολη και την Ανδριανούπολη τον νικά τον συλλαμβάνει, τον εξορίζει και καταλαμβάνει το Βυζάντιο, πόλη παρακμασμένη και μισοκατεστραμμένη. Ο Κωνσταντίνος ψάχνει για την θέση της Νέας Ρώμης. Λέγεται για το Βυζάντιο ότι: όταν ο Πέρσης Μεγαβάζος έφθασε στο Βυζάντιο αποκάλεσε τους χαλκηδονίους τυφλούς, αφού δεν είδαν την υπεροχή της θέσεως του Βυζαντίου. Αργότερα στην δεύτερη αποικιακή αποστολή των Μεγαρέων, το Μαντείο των Δελφών χρησιμοδότησε «Εγκατασταθείτε στην πόλη των τυφλών». Βέβαια η παράδοση αναφέρει ότι ένα όραμα άνοιξε τα μάτια του Κωνσταντίνου και έτσι στο τέλος του 324 μ.Χ. μ' ένα ακόντιο στο χέρι χάραξε τα όρια της Νέας Ρώμης, της Κωνσταντίνου – Πόλεως. Η νέα πρωτεύουσα από της ιδρύσεως της άρχισε να στολίζεται με συμβολικά ελληνικά καλλιτεχνήματα που μεταφέρθηκαν εκεί.

Το όραμα του Μ . Κωνσταντίνου

Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία, στην μακραίωνη ιστορία της, πολλά προσέφερε στην Ανθρωπότητα και σ' αυτήν οφείλεται κατά μέγα μέρος η σημερινή εξέλιξη και ο πολιτισμός της σημερινής Ευρώπης και ολόκληρης της ανθρωπότητας γενικότερα.

Για εμάς τους Έλληνες το Βυζάντιο είναι ο κρίκος που ενώνει την Αρχαία Ελληνική Ιστορία με την Τουρκοκρατία και την σημερινή Ελλάδα. Επίσης οι μεγάλοι κλασσικοί αιώνες 5ος και 4ος π.Χ. με κέντρο την Αθήνα μας έδωσαν την φιλοσοφία, την έννοια του Νόμου, την έννοια της Δημοκρατίας και όλες τις μορφές της λογοτεχνίας και της τέχνης, οι οποίες δια του Βυζαντίου μεταλαμπαδεύθηκαν στην Ευρώπη και δι' αυτών μέχρι σήμερα εκφράζεται η ανθρωπότης.

Να σκεφθεί κανείς ότι ο Αυτοκράτορας του Βυζαντίου ήταν αρχηγός της εκκλησίας και Ισαπόστολος. Αυτός επικύρωνε την ανάδειξη του Πατριάρχη και μέχρι τον 8ο αιώνα μ.Χ. και τον Πάπα. Τον επόμενο αιώνα, με τον προσηλυτισμό των Σλάβων, απέκτησε ο Αυτοκράτορας του Βυζαντίου, πνευματική επικράτεια έξω πλέον και από την Βυζαντινή κυριαρχία.

Είναι αλήθεια ότι ο Κωνσταντίνος μετέφερε πολλές Ρωμαϊκές παραδόσεις στην νέα του πρωτεύουσα, αντιλήψεις δικαίου, αντιλήψεις στρατιωτικές, διοικητικές κ.λπ. Όλα αυτά τα Ρωμαϊκά στοιχεία, τα' απορρόφησε η Ελληνική παράδοση και τα έκαμε σιγά – σιγά δικά της και έτσι φθάνουμε στην μεγάλη περίοδο της ακμής της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας που ο πολιτισμός της ήταν μείγμα πολλών διαφορετικών στοιχείων, αλλά που πάντα κράτησε τον Ελληνικό χαρακτήρα.

Στο Βυζάντιο πολλά χρωστάει η Δύση:

- Ποιος άλλος από το Βυζάντιο δασκάλεψε την Ευρώπη στις επιστήμες και τις τέχνες, το «Οικουμενικό διδασκαλείο» ιδρυμένο το 849 από τον Καισारा Βάρδα, ήτανε το πνευματικό κέντρο του κόσμου, γεμάτο ξένους φοιτητές, φερμένους από την Ανατολή και την Δύση.

- Οι μεγαλύτερες εκκλησίες του μεσαίωνα στήθηκαν στα ξένα, από Βυζαντινούς αρχιτέκτονες και τις στόλισαν δικοί μας τεχνίτες, όπως την Αγία Σοφία του Κιέβου, την Μητρόπολη του Παλέρμου, την Μητρόπολη του Άαχεν, το μοναστήρι Κρότα Φεράτα, τον Άγιο Μάρκο της Βενετίας κ.λπ.

- Πολλοί ξέρουν τι χρωστά ο κόσμος στους αρχαίους Έλληνες, αλλά όμως! χωρίς την βοήθεια από τους Βυζαντινούς Σχολιαστές και αντιγραφείς ελάχιστα θα ξέραμε από τα συγγράμματα των αρχαίων Ελλήνων.

- Αν η Βυζαντινή Αυτοκρατορία δεν είχε σταματήσει την Μωαμεθανική επίθεση των Αράβων, που άρχισε τον 7ο αιώνα θα κατελάμβανε όλη την Ευρώπη και θα εγένετο η Ευρώπη, Μωαμεθανικός και όχι Χριστιανικός χώρος, όσο παράξενο και αν φαίνεται αυτό σήμερα. Χάρη σ' αυτήν, δόθηκε χρόνος στους λαούς της Δυτικής Ευρώπης ν' αποκτήσουν εθνική αυτοσυνειδησία, να οργανώσουν ανεξάρτητα κράτη και να μπορέσουν σιγά – σιγά μόνοι των ν' αντισταθούν εναντίον της Μωαμεθανικής πιέσεως, η οποία τον 16ο αιώνα έφθασε με τους Τούρκους μέχρι έξω της Βιέννης. Οι Οθωμανοί Τούρκοι οι οποίοι διαδέχθηκαν τους Άραβες και τους Τούρκους Σελτζούκιδες, έρχονται πάλι στο προσκήνιο της ιστορίας τον 14ο Αιώνα.

Ο Στρατηγός Βελισάριος

- Το Βυζάντιο αναμφισβήτητα ευεργέτησε την ανθρωπότητα σε όλα, χωρίς ποτέ να την βλάψει. Είναι τόσα πολλά τα επιτεύγματα για την αν-

θρωπότητα του Μεσαιωνικού Ελληνισμού, ώστε να καταντάει άδικο οι σύγχρονοι να λησμονούν το χρέος τους προς την Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

- Το Βυζάντιο το διατήρησαν για τόσους αιώνες, σε μία μεγάλη Αυτοκρατορία τρία κυρίως βασικά στοιχεία:

Πρώτον: η Στρατιωτική Δύναμη, που ασφαλώς κληρονόμησε από την Ρώμη.

Δεύτερον: Η θρησκεία, η ορθόδοξος εκκλησία, η οποία οργανώθηκε κατά τρόπο εξαιρετικό, έτσι που κατόρθωσε να κρατήσει μαζί πολλούς και διαφόρους λαούς, οι οποίοι δεν ήσαν ούτε την ίδιας φυλής, ούτε του ίδιου πολιτισμού, ούτε της ίδιας γλώσσας, ήσαν όμως όλοι χριστιανοί ορθόδοξοι, και

Τρίτον: Το σπουδαιότερο ίσως όλων η Ελληνική Παιδεία. Διότι τα σχολεία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, τα Πανεπιστήμια τα οποία ιδρύθηκαν εις την Κωνσταντινούπολη και σε άλλες μεγάλες πόλεις, όπως την Αθήνα, την Θεσσαλονίκη, την Καισάρεια και σε άλλες πόλεις τα μοναστήρια, είναι επίσης εκείνα που διαφύλαξαν για τον κόσμο τα γραπτά και την Σοφία των μεγάλων Ελλήνων κλασικών συγγραφέων και τις ανθρωπιστικές των απόψεις.

Όταν τον 4ο π.Χ. αιώνα ο Ισοκράτης έλεγε, ότι: «Έλληνες είναι όσοι μετέχουν της ημετέρας παιδείας» δεν μπορούσε να φαντασθεί την αξία της μεγάλης αυτής αλήθειας.

- Όταν το Βυζάντιο έφθασε στην μεγάλη του δόξα 10ο και 11ο αιώνα π.Χ. στην εποχή της Μακεδονικής δυναστείας, δεν μπορούσε να φαντασθεί κανείς ότι τόσο σύντομα θ' ακολουθούσε η πτώση. Η πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας δεν ήλθε τον 15ο αιώνα, αλλά από σειρά γεγονότων από τον 11ο αιώνα μ.Χ. τα οποία λίαν περιληπτικά θ' αναφέρω:

Τούρκοι

- Οι Τούρκοι ήλθαν στο Βυζάντιο σε δύο μεγάλα κύματα, πρώτα οι Σελτσουκίδες Τούρκοι και έπειτα οι Οθωμανοί. Δυστυχώς για πρώτη φορά ο Στρατός της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ηττήθει από τα στίφη των Σελτσουκίδων Τούρκων στα μέσα του 11ου αιώνα στην μεγάλη μάχη του Μαντζίκερ και έτσι έμεινε ανυπεράσπιστη η Μικρά Ασία για την κατάκτηση από αυτούς. Η κατάκτηση αυτή είναι εκείνη που αποδυνάμωσε το Βυζάντιο, γιατί της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας η καρδιά και η δύναμη ήταν πάντα η Μικρά Ασία. Ο Ελληνικός κόσμος της Βαλκανικής μετοίκησε στην Μ. Ασία μετά τις κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Οι πόλεις της κυρίως Ελλάδος ήσαν αποψιλωμένες από πληθυσμό. Αντιθέτως η Μικρά Ασία ήταν πυκνά κατοικημένα και όταν έφυγε από τα χέρια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας μαζί έφυγε η Οικονομική και Στρατιωτική Δύναμη του Βυζαντίου.

- Τον 11ο Αιώνα έχουμε επίσης τις Επιθέσεις των Νορμανδών, έναντι των ελληνικών νησιών και παραλιών, φέροντας έτσι καίρια κτυπήματα κατά του Βυζαντίου.

- Η Βενετία για να τους δώσει βοήθεια εξήτησε εμπορικά ανταλλάγματα, της εδόθησαν διάφορα «εμπορεία», δηλαδή λιμάνια για το εμπόριο της. Έτσι το θαλάσσιο εμπόριο σιγά – σιγά έφυγε από τα χέρια των Βυζαντινών, διότι δεν υπήρχε πλέον Βυζαντινό Ναυτικό, ούτε πολεμικό για να προστατεύσει το εμπόριο, εναντίον των εχθρών και των πειρατών.

Μάχη Βυζαντινών και σταυροφόρων στις επάλξεις των τειχών της Πόλης.

- Ένα άλλο γεγονός της Μεσαιωνικής Ιστορίας, που αποδυνάμωσε ακόμη περισσότερο το Βυζάντιο είναι, οι Σταυροφορίες. Στην αρχή αυτές είχαν κίνητρα θρησκευτικά, μετά άλλαξαν χαρακτήρα και πήραν μορφή εμπορική και τυχοδιωκτική. Έτσι η 4η Σταυροφορία, αντί να συνεχίσει τον δρόμο για να ελευθερώσει τον Άγιο Τάφο, εστράφη εναντίον της Κωνσταντινουπόλεως. Με αποτέλεσμα να καταλάβει το 1204 την Κωνσταντινούπολη και να ιδρύσει εκεί Φραγκικό Κράτος. Το Φραγκικό αυτό Κράτος, διήρκεσε μόνο ως το 1264, διότι από την Νίκαια οι Έλληνες ανακατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη. Όμως! η καταστροφή η οποία επήλθε στον Ελληνικό χώρο και στο υπόλοιπο Βυζαντινό Κράτος ήταν από τους Φράγκους ανεπανόρθωτη.

- Ο 14ος αιώνας ήταν, αιώνας μεγάλων καταστροφών, για τον Ελληνισμό. Τότε! ήλθε στα μέσα του αιώνα μια τρομερή επιδημία πανώλης, η οποία αποψίλωσε τον πληθυσμό των πόλεων της Μέσης Ανατολής και του Ελληνικού χώρου. Τα 2/3 των κατοίκων περίπου πέθαναν.

- Τέλος, τον αιώνα αυτόν ήλθαν οι Οθωμανοί Τούρκοι (η φοβερότερη πανώλη για την Ελληνισμό) στην Ευρωπαϊκή ιστορική σκηνή, που όπως είπαμε, διαδέχθηκαν του Σελτζουκίδες. Από την Μ. Ασία του 14ου αιώνα πέρασαν στην Ευρώπη και εγκαταστάθηκαν εκεί, με πρωτεύουσα την Ανδριανούπολη. Έτσι περικυκλώθηκε η Κωνσταντινούπολη η πρωτεύουσα του Βυζαντινού Κράτους, που του έμειναν πια ολίγες μόνο πόλεις στα παράλια της Μαύρης Θάλασσας και στα παράλια της θάλασσας του Μαρμαρά. Η Πτώσης της Βασιλεύουσας ήταν πλέον θέμα χρόνου.

Ας έλθουμε πολύ περιληπτικά, στις τελευταίες ώρες της ελεύθερης Κωνσταντινούπολης. Η περίοδος αυτή είναι η σημαντικότερη, η τραγικότερη, αλλά ίσως και η ηρωικότερη της Ελληνικής Ιστορίας.

Κατά την τελευταία επίθεση των Τούρκων, δυστυχώς μέσα σ' αυτήν την δύσκολη στιγμή των αμυνομένων της Πόλεως, βρέθηκε από τους Τούρκους η ξεχασμένη ανοικτή «Κερκόπορτα», μικρή πύλη στο βόρειο μέρος του δευτέρου τείχους. Από την πόρτα αυτήν μπήκαν οι πρώτοι Τούρκοι ανέβηκαν βιαστικά στον διπλανό πύργο και ύψωσαν την Τουρκική σημαία. Οι υπερασπιστές έτρεξαν να τους διώξουν και θα το πετύχαιναν, αλλά κάποιος γυρίζει και βλέπει σημαίες κόκκινες στον πύργο της Κερκόπορτας και απερίσκεπτα φωνάζει: «Η Πόλις Εάλω», από εδώ και πέρα άρχισε ν' αδυνατίζει η άμυνα πλέον των υπερασπιστών της Πόλης.

Ο Κωνσταντίνος ορμά προς τα ρήγματα του τείχους, για να ανασυντάξει τους Έλληνες, μάταια όμως, η άμυνα έχει σπάσει. Ο Θεόφιλος προτιμάει να πεθάνει, ορμά και χάνεται σπαθίζοντας μέσα στις ορδές που έρχονται.

Τέλος, ο Κωνσταντίνος πετάει τα εμβλήματά του και με τον Φραγκίσκο και τον Δαλμάτη στο πλευρό του, ακολουθώντας τον ξάδελφό του τον Θεόφιλο, ορμά εναντίον των Τούρκων με το σπαθί στο χέρι και σκοτώνεται. Κανείς δεν τον ξαναείδε πια. Αυτό ήταν το τέλος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας όταν «η ΠΟΛΙΣ ΕΑΛΩ».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ στην στιγμή της πτώσης της έστησε το μεσόβαθρο της Γέφυρας του Ελληνισμού και για να μείνει ακλόνητο και ακαταμάχητο αυτό το μεσόβαθρο, θυσιάστηκε στο θεμέλιο του ο ίδιος ο Αυτό-

κράτορας ΚΩΝ/ΝΟΣ ΙΑ΄ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ ΔΡΑΓΑΤΗΣ, γι' αυτό δεν βρέθηκε το σώμα του γι' αυτό δεν υπάρχει τάφος του. Από το γεφύρι αυτό πέρασε πάλι στην ΕΥΡΩΠΗ το πνεύμα της αναγέννησης, αυτό που τελικά την διαμόρφωσε και την οδήγησε στην ανάπτυξη και τον πολιτισμό. Πρέπει να τα ενθυμούμεθα αυτά, όχι για να μισούμε, αλλά αφ' ενός μεν ως διηνεκές μνημόσυνο τιμής και ευγνωμοσύνης για την ζωογόνο θυσία «των αυτόπροαιρέτως αποθανόντων», και αφ' ετέρου να θυμίζουμε στους Ευρωπαίους, την προσφορά των Ελλήνων στην σημερινή ΕΥΡΩΠΗ.

Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος (δεξιά) λίγο πριν την Άλωση

Παρά την υποχρέωση που είχαν, τα ευρωπαϊκά κράτη να βοηθήσουν την Βυζαντινή Αυτοκρατορία, το προπύργιο αυτό της ΕΥΡΩΠΗΣ που τους ασφάλιζε για αιώνες από τις ορδές της Ανατολής, δεν το έπραξαν και ιδίως οι Ιταλοί. Ευτυχώς γι' αυτούς ο πρόωρος θάνατος του Μωάμεθ σταμάτησε την εκστρατεία για την άλωση της Ρώμης, ειδάλλως το Βατικανό θα πλήρωνε ακριβά την αδιαφορία του να βοηθήσει στον θαυμάσιο αγώνα του, τον ηρωικό ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ.

- Θα ήταν προδοσία για τον Ελληνισμό, να διαγράψουμε από την ψυχή μας τον θρύλο του Μαρμαρωμένου Βασιλιά. Μ' αυτό το όραμα έζησε ο Ελληνισμός τους τελευταίους αιώνες κι' αυτό το όραμα οφείλουμε όλοι να παραδώσουμε στις επερχόμενες γενεές.

- Οι τελευταίοι υπερασπιστές της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με επικεφαλής τον ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ, έδειξαν στην ανθρωπότητα ότι, μόνον τα έθνη που ξέρουν να πεθαίνουν, έχουν και το δικαίωμα να ζουν, διότι, ο Ηρωικός θάνατος οδηγεί πάντοτε στην Ανάσταση.

- Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ με τον θρυλικό Ηρωισμό του, έκαμε το μέγα εκείνο βήμα από την ιστορία στο θρύλο, που βοήθησε μετά από τόσους αιώνες στην Ανάσταση του Ελληνικού Έθνους και εξασφάλισε αιώνια τη μνήμη του μεγάλου εκείνου Έλληνα Πατριώτη.

Αντιστράτηγος ε.α. Ιωάννης Μ. Ασλανίδης
Επίτιμος Διοικητής της Σ.Σ.Ε.